

CENTRUM ANALIZ REGIONALNYCH
I LOKALNYCH

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2013

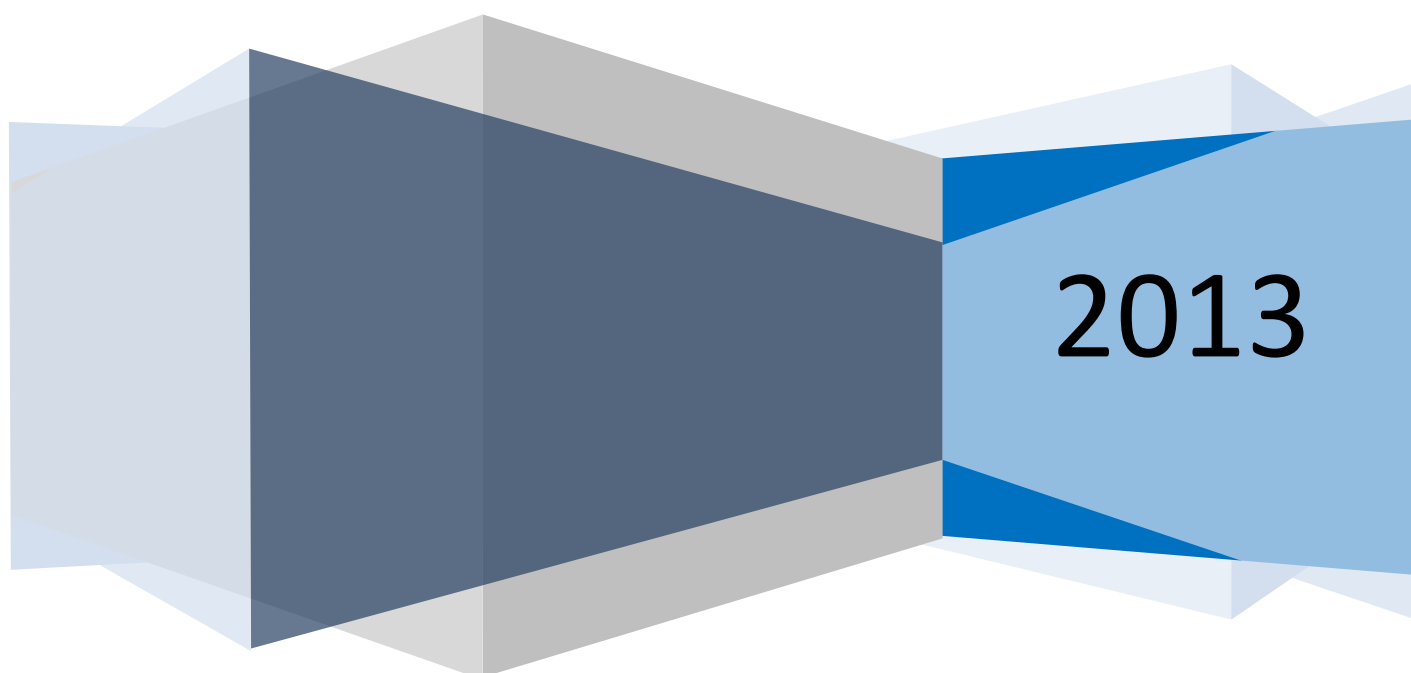
Województwo zachodniopomorskie

Dr hab. prof. SGH Hanna Godlewska-Majkowska

Dr Agnieszka Komor

Dr Patrycjusz Zarębski

Mgr Magdalena Typa

Warszawa, październik 2013

Wstęp

Niniejszy raport powstał w wyniku zastosowania wyników badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. SGH dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów, w celu możliwie jak najlepszego uchwycenia istotnych dla inwestora cech regionów, rozpatrywanych ogólnie oraz z punktu widzenia specyfiki działalności gospodarczej oraz wielkości inwestycji.

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniają walory lokalizacyjne regionów. W wersji uproszczonej są obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Są to wskaźniki PAI1 odnoszące się do całości gospodarki regionalnej/narodowej (PAI1_GN) oraz do wybranych sekcji: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Oprócz tego są opracowane wskaźniki wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych tylko na tym poziomie województw lub makroregionów. Umożliwiają znacznie szerszy zakres kontekstu ocen ich atrakcyjności inwestycyjnej. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki (PAI2_C, PAI2_G, PAI2_I, PAI2_M).

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie współpracującego z Instytutem Przedsiębiorstwa Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych: www.caril.edu.pl, a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

1. Charakterystyka gospodarki regionalnej województwa zachodniopomorskiego

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem względem rynków europejskich oraz państw Morza Bałtyckiego. Największe miasto w województwie Szczecin skupia w sobie najwyższe wartości potencjału gospodarczego w województwie oraz posiada bardzo dobre połączenia komunikacyjne z europejskimi autostradami oraz połączeniami morskimi.

Głównymi atutami województwa są:

- wyjątkowe położenie regionu, które daje szansę wykorzystania w działaniach gospodarczych bogatego wachlarza środków transportu: wodnego, kolejowego, lotniczego oraz drogowego,
- województwo posiada bogate tradycje związane z gospodarką morską (przemysł okrętowy, rybołówstwo, turystyka nadmorska),
- ponad połowa powierzchni województwa to tereny rolnicze, co daje szansę na inwestycje oraz rozwój branży rolnej i spożywczej,
- wysokie walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki (Morze Bałtyckie, Pojezierza Wałeckie oraz Drawskie),
- szczególne walory inwestycyjne dla rozwoju turystyki, głównie w pasie nadmorskim województwa oraz Pojezierzach Drawskim oraz Wałeckim,
- duże możliwości produkcji energii odnawialnej (rośliny energetyczne, farmy wiatrowe), co w połączeniu z rozwojem turystyki sprawia, iż województwo zachodniopomorskie może stać się symbolem rozwoju zrównoważonego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii wspierających gospodarkę regionalną.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo zachodniopomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2010 r. (zł/osoba)	32268	37096	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2012)	1721405	38533299	4,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2012 r. (osoby)	17336	484999	3,6%
Absolwenci szkół średnich w 2012 r. (osoby)	16559	421317	3,9%
Liczba pracujących w 2012 r. (osoby)	511273	13911203	3,7%
Struktura pracujących w 2012 r.	sektor rolniczy 9,7% sektor przemysłowy 27,2% sektor usługowy 63,1 %	sektor rolniczy 17,1% sektor przemysłowy 27,4% sektor usługowy 55,5%	

Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2011 r. (mln zł)	1824,7	73704,4	2,5%
Kapitał spółek w 2011 r. (mln zł)	4439,1	194160,6	2,3%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
SSE Kostrzyńsko-Słubicka, podstrefa: gm. Barlinek, gm. Goleniów, gm. Gryfino, gm. Karlino, gm. Łobez, gm. Police, m. Białogard SSE Mielecka, podstrefa: m. Szczecin SSE Pomorska, podstrefa: m. Stargard Szczeciński SSE Słupska, podstrefa: gm. Biesiekierz, gm. Kalisz Pomorski, gm. Karlino, gm. Polanów, gm. Tychowo, m. Koszalin, m. Szczecinek, m. Ustka, m. Wałcz			
Wyróżniające oceny PAI _2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2		Przemysł pracochłonny klasa C Handel klasa C Turystyka klasa A	
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Gospodarka narodowa klasa C Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	kołobrzeski, Koszalin, Szczecin, policki, Świnoujście	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Białogard (1), Drawsko Pomorskie (3), Kołobrzeg (1), Kołobrzeg (2), Ustronie Morskie (2), Mielno (2), Darłowo (1), Sławno (1), Szczecinek (1), Świdwin (1), Wałcz (1), Koszalin (1), Rewal (2), Stargard Szczeciński (1), Szczecin (1), Stepnica (2), Gryfino (3), Dziwnów (3), Międzyzdroje (3), Dobra (Szczecińska) (2), Kołbaskowo (2), Nowe Warpno (3), Police (3), Świnoujście (1)	
	Klasa B	Kalisz Pomorski (3), Złocieniec (3), Biesiekierz (2), Sianów (3), Świeszyno (2), Biały Bór (3), Borne Sulinowo (3), Choszczno (3), Trzebiatów (3), Barlinek (3), Dębno (3), Kobylanka (2), Goleniów (3), Nowogard (3), Kamień Pomorski (3)	

Źródło: opracowanie własne.

Województwo zachodniopomorskie dostarczyło w 2010 r. 3,9% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 32268 zł, przy średniej dla Polski 37096 zł. Wynik ten plasuje województwo na 7 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2010 wyniosła 155,9%, przy średniej dla Polski równej 168%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 63,1% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 9,7% i 27,2% pracujących (GUS, BDR 2013).

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 1721405 mieszkańców, co stanowiło 4,5% ludności Polski. W województwie zachodniopomorskim struktura wieku w roku 2012 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,9% osób, produkcyjny: 65,0% i poprodukcyjny: 17,1% (Polska analogicznie: 18,3%, 63,9% i 17,8%). Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2013 r. 16,6%, dla porównania w Polsce - 13%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2013 wyniosło 3420,3 zł, czyli 90,7% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 20 uczelni wyższych, w których kształci się 62 tys. studentów, czyli 3,7% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 4,3% uczniów województwa, natomiast do techników 4,1%.

Sektory strategiczne dla województwa ujęte w strategii rozwoju regionalnego to przede wszystkim: gospodarka morska, gospodarka przemysłowa, turystyka, rozwinięte usługi komercyjne i wirtualne, przemysł informacyjny, przemysł komputerowy, przemysł telekomunikacyjny, usługi informatyczne i informacyjne, biotechnologie, technologie genetyczne, usługi konsultingowe, usługi wiedzy oraz rozwój telemetriki.

Preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej występują w województwie m.in. w 4 Specjalnych Strefach Ekonomicznych takich jak:

- SSE Kostrzyńsko-Słubicka, podstrefa: gm. Barlinek, gm. Goleniów, gm. Gryfino, gm. Karlino, gm. Łobez, gm. Police, m. Białogard,
- SSE Mielecka, podstrefa: m. Szczecin,
- SSE Pomorska, podstrefa: m. Stargard Szczeciński,
- SSE Słupska, podstrefa: gm. Biesiekierz, gm. Kalisz Pomorski, gm. Karlino, gm. Polanów, gm. Tychowo, m. Koszalin, m. Szczecinek, m. Ustka, m. Wałcz.

2. Pozycja województwa na mapie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i Unii Europejskiej

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się poniżej przeciętną ogólną atrakcyjnością inwestycyjną, o czym świadczy przyznanie województwu klasy D wg wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI 2_GN – por. rys.1 w Aneksie. Natomiast wyróżnia się pod względem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla sekcji hotele i restauracje (klasa A), a także w przemysł pracochłonny (klasa C) oraz handel i naprawy (klasa C).¹ Na podstawie wskaźników mniej rozbudowanych PAI, pomijających kwestie badań i rozwoju oraz kapitału społecznego warto też wskazać ponadprzeciętne oceny atrakcyjności inwestycyjnej dla całej gospodarki regionalnej (na podstawie PAI1_GN województwo zaliczono do klasy B), a także dla przemysłu (klasa B) oraz handlu i napraw (B) oraz działalności naukowej, profesjonalnej i technicznej (klasa B). Atrakcyjność inwestycyjna dla projektów turystycznych i restauracji na podstawie wskaźnika PAI1_I zyskała ocenę A, czyli najwyższą.

Atrakcyjność inwestycyjną można także określić na podstawie wskaźników rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), opartych na mikroklimatach takich jak: produktywność majątku trwałego, produktywność pracy, gospodarka finansowa JST oraz nakłady inwestycyjne – por. rys. 2 w Aneksie. Region uzyskał ponadprzeciętne oceny wskaźników RAI dla gospodarki narodowej (klasa C) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (klasa C).

Potencjalna i rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna znalazła odzwierciedlenie w decyzjach inwestorów odnośnie przepływów kapitału. Ukazuje to rysunek 1.

Region zachodniopomorski w roku 2011 zajął ósme miejsce w Polsce pod względem wartości nakładów inwestycyjnych dokonywanych w przedsiębiorstwach. Udział województwa w zaludnieniu był równy 4,5%, podczas gdy udział w krajowych nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw wyniósł 3,3%. Dotyczy to również nakładów inwestycyjnych dokonywanych w przedsiębiorstwach przemysłowych i budowlanych (3,3%).

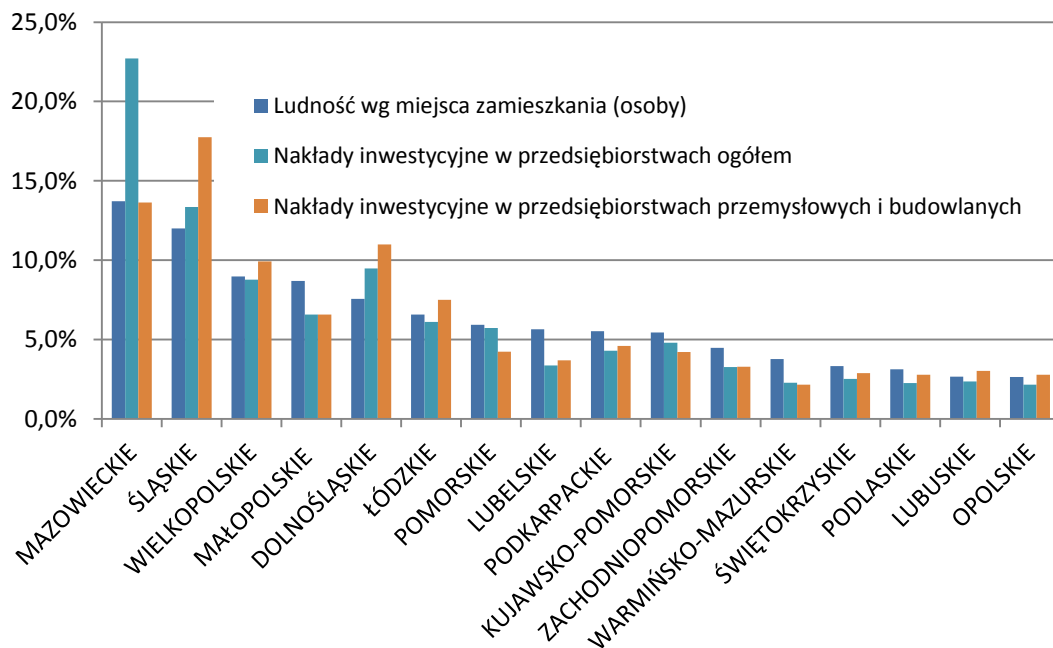
Wskazuje to na niedocenywanie potencjału rynkowego tego regionu przez inwestorów. Wniosek taki można wysnuć na podstawie analizy wartości kapitału nagromadzonego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego - por. rysunek 2. W roku 2011 na województwo zachodniopomorskie przypadało tylko 2,3% wartości kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego (w przypadku kapitału krajowego udział ten wyniósł 1,4%, a kapitału zagranicznego – 2,5%). Jest to niewiele wobec 4,5-procentowego udziału w zaludnieniu Polski.

W latach 2003-2011 województwo podniosło nieco podniosło swoją pozycję konkurencyjną na rynku bezpośrednich inwestycji zagranicznych z 2,13% do 2,29 % – por. rys.3.

¹ Sekcja C - przemysł przetwórczy, sekcja G - handel i naprawy, sekcja I - hotele i restauracje, sekcja M- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie Instytutu Przedsiębiorstwa Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej - <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/publikacje>

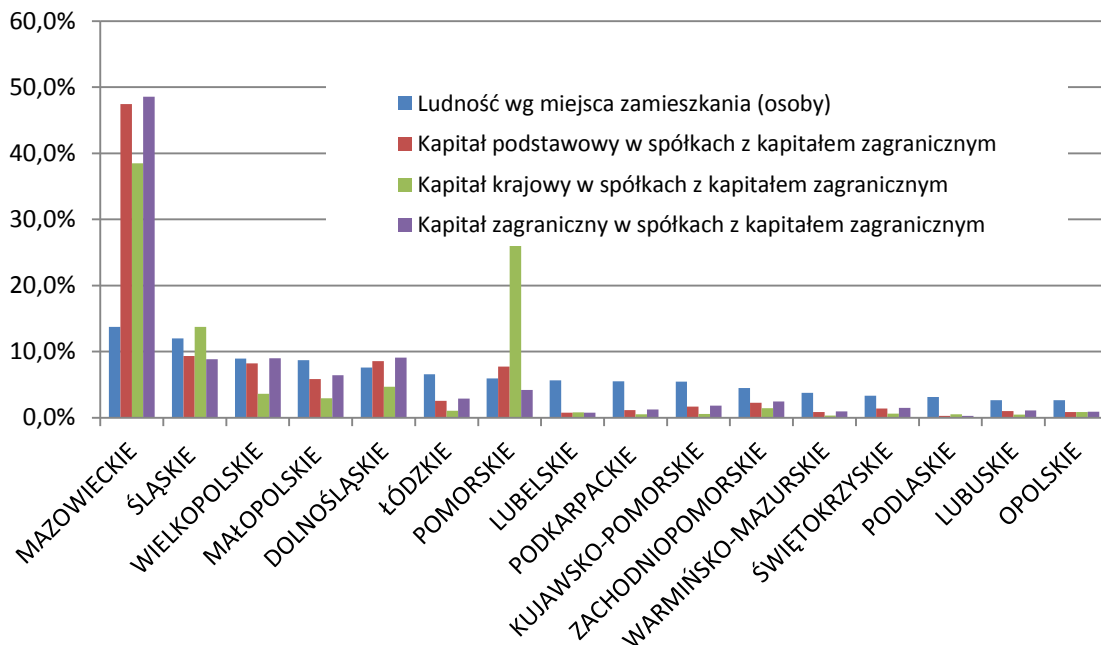
Rysunek 1. Struktura regionalna nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w 2011 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)

Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 13.10.2013)

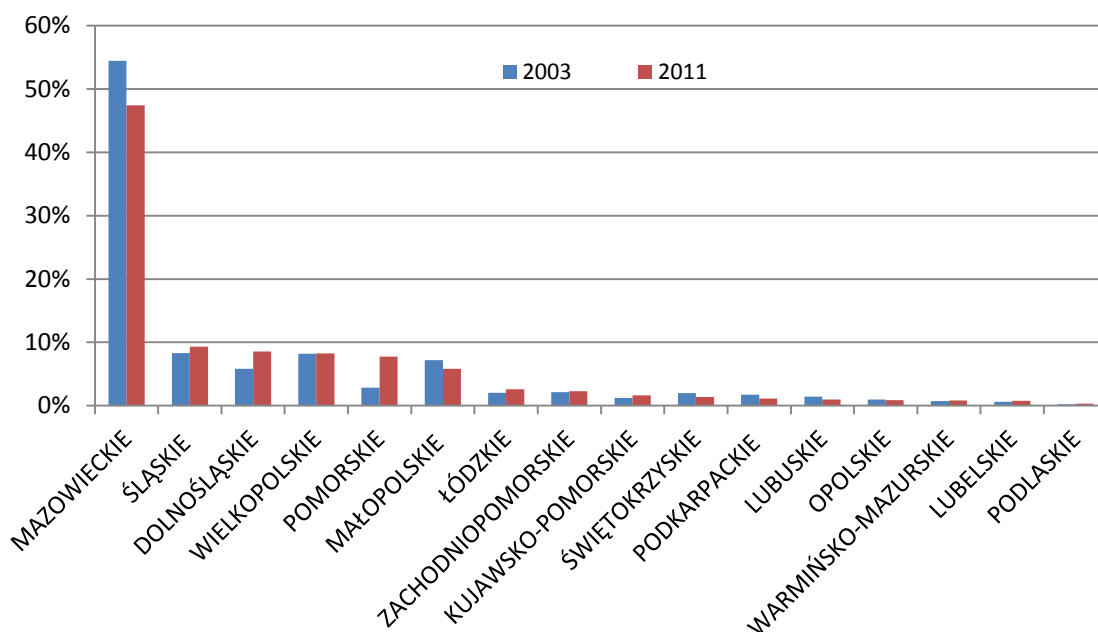
Rysunek 2. Struktura regionalna kapitału w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w 2011 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)

Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 13.11.2013).

Rysunek 3. Pozycja konkurencyjna województw na rynku inwestycji z kapitałem zagranicznym wg wartości kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2003 i 2011 (% wielkości krajowej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, data pobrania 13.11.2013.

Szansą dla województwa zachodniopomorskiego może być staranne przygotowanie terenów inwestycyjnych, przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, stosownie do posiadanych walorów lokalizacyjnych.

Region zachodniopomorski jest rozpatrywany jako potencjalna lokalizacja na tle innych regionów europejskich. Biorąc pod uwagę czynnik innowacyjności, rynkowy oraz kapitału ludzkiego region ten można zaklasyfikować na 214 pozycji wśród 270 regionów szerebla NUTS2 w UE oraz przyznać klasę E – por. Tabela 2 w Aneksie.

Województwo ma przewagę konkurencyjną w zakresie kapitału ludzkiego, ocenionego na klasę B. Jest bardziej atrakcyjne niż między innymi regiony: **francuskie:** Picardie, Poitou-Charentes; **czeskie:** Severozapad; **włoskie:** Molise, Sardegna, Sicilia, Puglia, Basilicata, Calabria; **portugalskie:** Região Autónoma da Madeira (PT), Algarve, Norte, Alentejo, Região Autónoma dos Açores i Centro (PT); **hiszpańskie:** Castilla-La Mancha, Extremadura; **węgierskie:** Közép-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld; Észak-Alföld; **greckie:** Ionia Nisia, Ipeiros, Dytiki Ellada, Anatoliki Makedonia, Thraki, Sterea Ellada, Voreio Aigaio, Dytiki Makedonia, Peloponnisos; **brytyjskie:** Cornwall and Isles of Scilly; **słowackie:** Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko; **bułgarskie:** Severoiztochen, Severen tsentralen, Yugoiztochen, Yuzhen tsentralen oraz Severozapaden; **rumuńskie:** Vest, Nord-Vest, Centru, Sud-Est, Sud-Vest Oltenia, Nord-Est oraz Sud – Muntenia.

3. Zróźnicowanie wewnętrzne atrakcyjności inwestycyjnej województw

Powiaty

Do najbardziej atrakcyjnych powiatów województwa zachodniopomorskiego należy zaliczyć: kołobrzeski, Koszalin, Szczecin, policki, Świnoujście, goleniowski, kamieński, drawski, szczecinecki, gryficki, koszaliński- patrz tab. 2.

Tabela 1. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa zachodniopomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Powiat policki	0,342	A	A	A	A	A
Szczecin	0,318	A	A	A	A	A
Koszalin	0,316	A	A	A	A	A
Świnoujście	0,311	A	A	A	A	B
Powiat kołobrzeski	0,294	A	A	A	A	B
Powiat goleniowski	0,256	C	C	C	C	C
Powiat kamieński	0,255	C	C	C	A	C
Powiat drawski	0,254	C	C	C	C	D
Powiat szczecinecki	0,251	C	C	C	B	C
Powiat gryficki	0,240	C	C	C	A	D
Powiat koszaliński	0,240	C	C	B	A	D

Zródło: opracowanie własne.

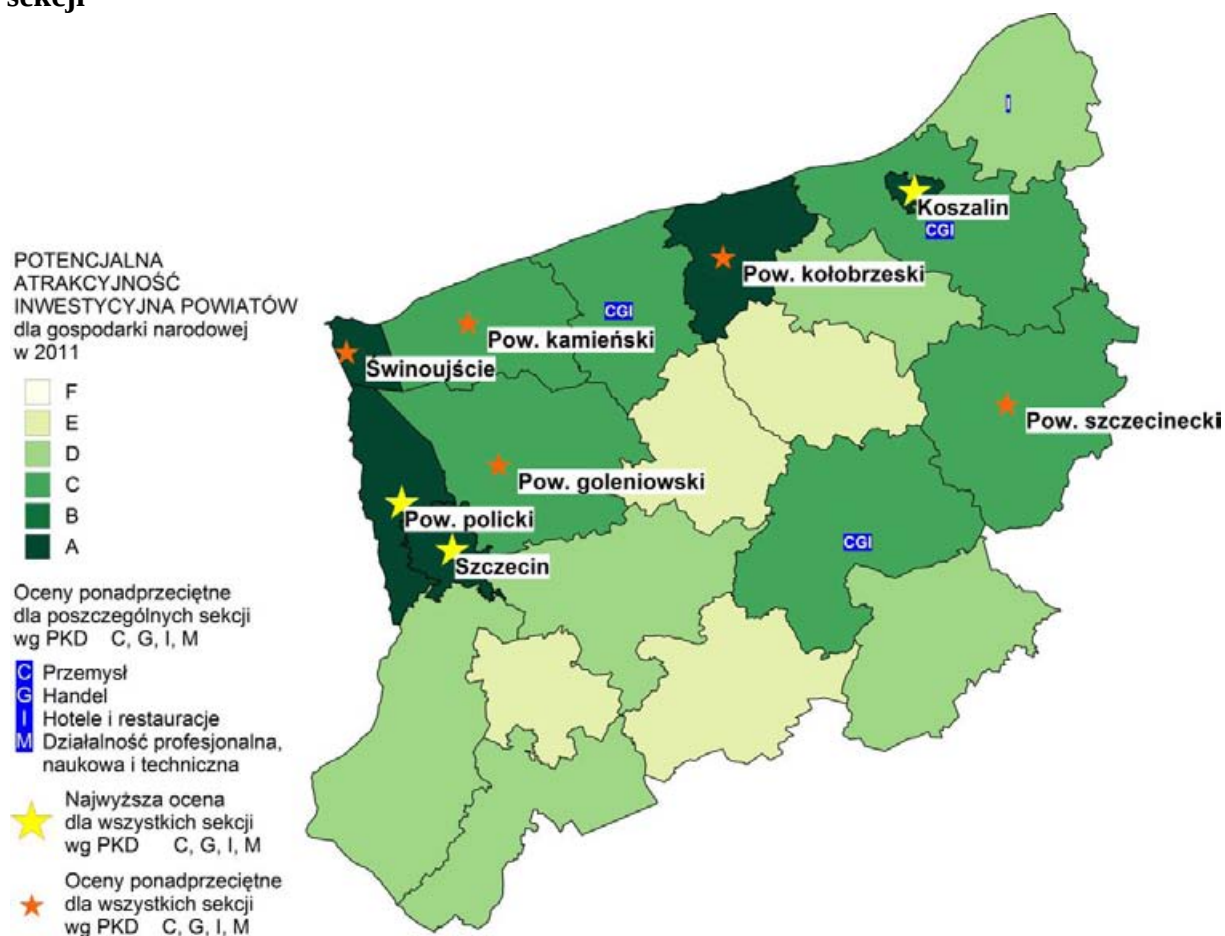
Wymienione powiaty poza powiatami goleniowskim, kamieńskim, drawskim, szczecineckim Gryfickim, koszalińskim charakteryzują się bardzo wysoką atrakcyjnością inwestycyjną. Na wyróżnienie zasługują powiaty grodzkie: Szczecin i Koszalin oraz powiat ziemski policki, z uwagi na uzyskanie przez te jednostki klasy A potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich analizowanych sekcji gospodarki narodowej.

W odniesieniu do poniższych sekcji należy wyróżnić dodatkowo następujące powiaty:

- goleniowski, kamieński, drawski, szczecinecki, gryficki, koszaliński (klasa C) dla sekcji C,
- goleniowski, kamieński, drawski, szczecinecki, gryficki (klasa C) dla sekcji G,
- goleniowski, drawski (klasa C) dla sekcji I,
- goleniowski, kamieński, szczecinecki (klasa C) sekcji M.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa zachodniopomorskiego zawiera rysunek 3.

Rysunek 1. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. zachodniopomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: opracowanie własne.

Gminy

Podobnie jak w przypadku powiatów, również atrakcyjność gmin wykazuje duże zróżnicowanie. Wśród najlepiej ocenionych znalazły się takie gminy jak: Białogard (1), Drawsko Pomorskie (3), Kołobrzeg (1), Kołobrzeg (2), Ustronie Morskie (2), Mielno (2), Darłowo (1), Sławno (1), Szczecinek (1), Świdwin (1), Wałcz (1), Koszalin (1), Rewal (2), Stargard Szczeciński (1), Szczecin (1), Stepnica (2), Gryfino (3), Dziwnów (3), Międzyzdroje (3), Dobra (Szczecińska) (2), Kołbaskowo (2), Nowe Warpno (3), Police (3), Świnoujście (1). Znalazło to także odzwierciedlenie w ich wysokich ocenach (A lub B) dla wszystkich analizowanych sekcji - por. tabela 3.

Tabela 2 Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa zachodniopomorskiego w dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Rewal (2)	0,270	A	A	A	A	A
Kołobrzeg (1)	0,268	A	A	A	A	A
Police (3)	0,265	A	A	A	A	A
Dobra (Szczecińska) (2)	0,262	A	A	A	A	A
Szczecin (1)	0,256	A	A	A	A	A
Szczecinek (1)	0,250	A	A	A	A	A
Darłowo (1)	0,249	A	A	A	A	A
Koszalin (1)	0,248	A	A	A	A	A
Kołobrzeg (2)	0,248	A	A	A	A	A
Stargard Szczeciński (1)	0,244	A	A	A	C	A
Świdwin (1)	0,243	A	A	A	B	A
Świnoujście (1)	0,242	A	A	A	A	A
Wałcz (1)	0,234	A	A	A	B	A
Ustronie Morskie (2)	0,232	A	A	A	A	B
Sławno (1)	0,232	A	A	A	D	A
Stepnica (2)	0,231	A	A	A	B	B
Białogard (1)	0,230	A	A	A	C	A
Mielno (2)	0,230	A	A	A	A	B
Międzyzdroje (3)	0,229	A	A	A	A	B
Gryfino (3)	0,225	A	A	B	C	A
Kołbaskowo (2)	0,225	A	A	A	A	A
Dziwnów (3)	0,225	A	A	A	A	B
Nowe Warpno (3)	0,220	A	A	A	A	C
Drawsko Pomorskie (3)	0,218	A	B	A	A	B

(1) – gmina miejska, (2) – gmina wiejska, (3) – gmina wiejsko-miejska

Źródło: opracowanie własne.

Atrakcyjne gminy to także gminy zaliczone do klasy B wg wskaźnika PAI1_GN, takie jak: Kalisz Pomorski (3), Złocieniec (3), Biesiekierz (2), Sianów (3), Świeszyno (2), Biały Bór (3), Borne Sulinowo (3), Choszczno (3), Trzebiatów (3), Barlinek (3), Dębno (3), Kobylanka (2), Goleniów (3), Nowogard (3), Kamień Pomorski (3). Również i tę grupę gmin cechuje uniwersalność walorów lokalizacyjnych, dzięki czemu są atrakcyjne dla ogółu rozpatrywanych rodzajów działalności.

Cecha ta nie występuje natomiast we wszystkich gminach zaliczonych do klasy C. Warunek ten spełniły tylko gminy: Miastko (3), Kobylnica (2), Ustka (2) – patrz tablica 3 w aneksie.

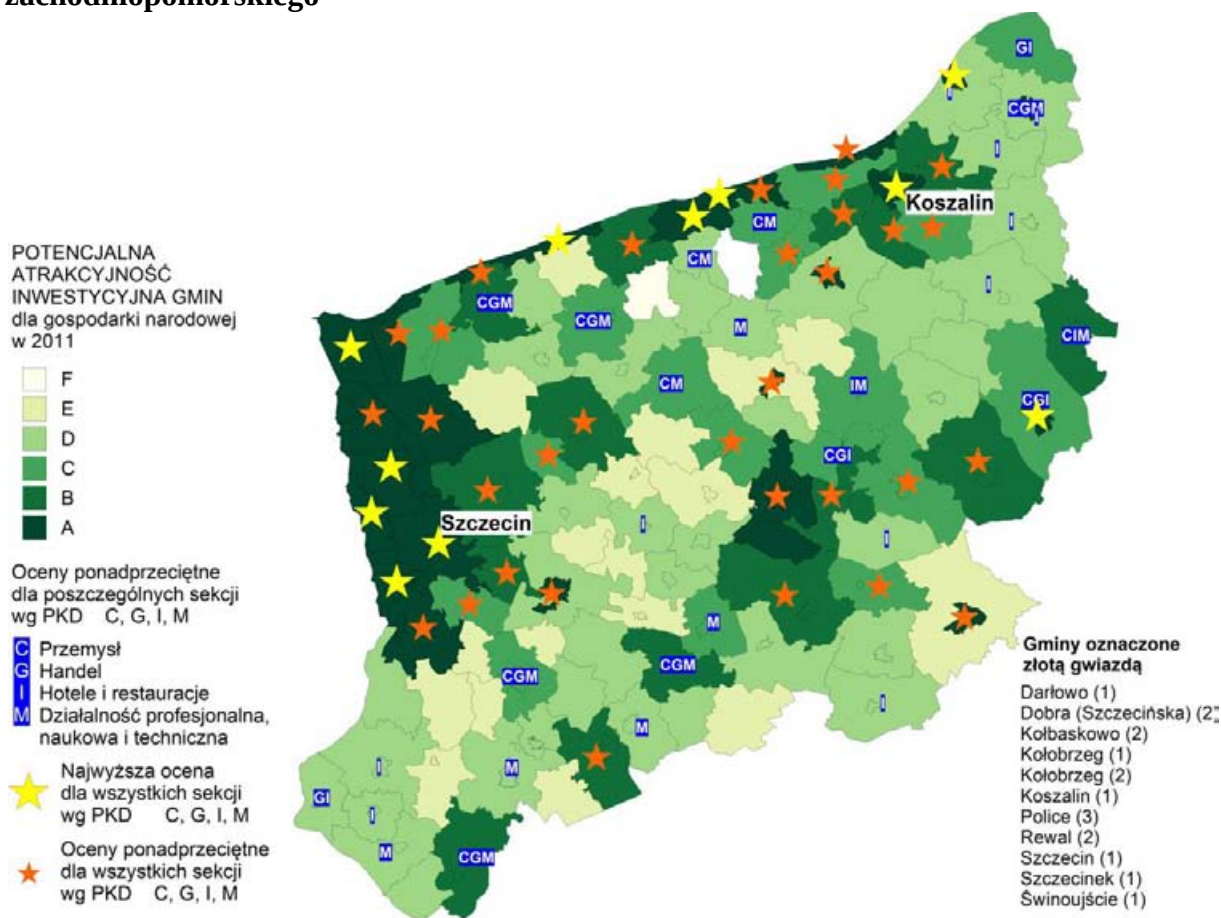
W odniesieniu do poszczególnych sekcji oprócz już wcześniej wymienionych należy wyróżnić następujące gminy klasy C:

- Karlino (3), Czaplinek (3), Dygowo (2), Gościno (3), Siemyśl (2), Będzino (2), Manowo (2), Szczecinek (2), Mirosławiec (3), Choszczno (3), Gryfice (3), Pyrzyce (3), Łobez (3), Resko (3), Nowogard (3), Osina (2), Stare Czarnowo (2), Wolin (3) - dla sekcji C,
- Czaplinek (3), Ostrowice (2), Gościno (3), Będzino (2), Manowo (2), Świeszyno (2), Postomino (2), Szczecinek (2), Mirosławiec (3), Choszczno (3), Gryfice (3), Dębno (3), Pyrzyce (3), Łobez (3), Nowogard (3), Osina (2), Cedynia (3), Stare Czarnowo (2), Kamień Pomorski (3), Wolin (3) - dla sekcji G,

- Białogard (1), Karlino (3), Czaplinek (3), Wierzchowo (2), Złocieniec (3), Bobolice (3), Świeszyno (2), Malechowo (2), Szczecinek (2), Człopa (3), Mirosławiec (3), Barlinek (3), Stargard Szczeciński (1), Chociwel (3), Łobez (3), Nowogard (3), Chojna (3), Gryfino (3), Moryń (3) - dla sekcji I,
- Karlino (3), Czaplinek (3), Kalisz Pomorski (3), Dygowo (2), Gościno (3), Siemyśl (2), Będzino (2), Manowo (2), Sianów (3), Borne Sulinowo (3), Połczyn-Zdrój (3), Sławoborze (2), Mirosławiec (3), Pełczyce (3), Recz (3), Myślibórz (3), Łobez (3), Resko (3), Osina (2), Mieszkowice (3), Stare Czarnowo (2), Wolin (3), Nowe Warpno (3) - dla sekcji M.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa zachodniopomorskiego zawiera rysunek 4.

Rysunek 2. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne.

4. Wsparcie instytucjonalne inwestora i przedsiębiorcy w województwie

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw. Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. następujące podmioty:

- izby gospodarcze: Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie, Skandynawsko-Polska Izba Gospodarcza w Szczecinie, Koszalińska Izba Przemysłowo-Handlowa,
- stowarzyszenia (w tym centra biznesu): Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Szczecinie, Stowarzyszenie Polskich Gmin Euroregionu „Pomerania” w Szczecinie, Centrum Biznesu w Koszalinie,
- inkubatory przedsiębiorczości: Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Szczecińskiego, Inkubator przedsiębiorczości przy Szczecińskim Centrum Przedsiębiorczości,
- Parki (technologiczne, naukowo-badawcze, przemysłowe): Szczeciński Park Naukowo - Technologiczny POMERANIA Sp. z o.o., Goleniowski Park Przemysłowy, Stargardzki Park Przemysłowy, Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii w Stargardzie Szczecińskim, Białogardzki Park Inwestycyjny "Invest-Park",
- ośrodki doradztwa (w tym: doradztwa personalnego, rolniczego): Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach, Polska Fundacja Przedsiębiorczości w Szczecinie,
- instytucje finansowe (fundusze poręczeniowe i gwarancyjne): Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych w Szczecinie, Szczeciński Fundusz Pożyczkowy,
- inne: Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Szczecinie, Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego, Zachodniopomorskie Centrum Zaawansowanych Technologii w Szczecinie, Fundacja Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości w Koszalinie.

Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie. Izba jest organizacją powołaną w celu ochrony i reprezentowania interesów zrzeszonych w niej przedsiębiorców. Oddziały Izby zlokalizowane są w pięciu miastach: Świnoujściu, Koszalinie, Wałczu, Myśliborzu i Choszczynie. Oferta Izby obejmuje bezpłatne warsztaty, szkolenia i kursy (skierowane pracowników firm zrzeszonych w Izbie i do osób zarządzających firmami), bezpłatne konsultacje (dotyczące m.in.: polskiego prawa gospodarczego, prawa niemieckiego, prawa podatkowego, ubezpieczeń, pozyskiwania środków unijnych), usługi promocyjne (m.in. poprzez telewizję Izby, stronę internetową Izby, Magazyn Zachodniopomorski Przedsiębiorca). Izba oferuje pomoc w poszukiwaniu partnera w celu nawiązania kontaktów gospodarczych lub badawczo-rozwojowych, pomoc w działalności eksportowej i importowej, a także w realizacji inwestycji. Izba prowadzi stałe misje gospodarcze do Niemiec, co umożliwia sprawniejsze poszukiwanie partnerów z tego rynku. Oferta Izby obejmuje pomoc w udziale w przetargach zagranicznych oraz w pozyskaniu bazy potencjalnych kontrahentów z dowolnego kraju oraz branży. Przy Północnej Izbie Gospodarczej działa Sąd Arbitrażowy Pomorza Zachodniego. Północna Izba Gospodarcza organizuje szereg imprez

biznesowo–integracyjnych dla przedsiębiorców zrzeszonych w Izbie. (<http://www.izba.info/>, 09.11.2013.).

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Szczecinie. Oferta ZARR obejmuje m.in. usługi doradcze i szkoleniowe, wynajem sal szkoleniowych. Agencja zajmuje się również wspieraniem rozwoju innowacyjności oraz kojarzeniem partnerów dla małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce i zagranicą, m.in. poprzez udział w projektach międzynarodowych. W ramach Agencji utworzono Regionalne Centrum Badań i Analiz, którego celem jest realizacja projektów związanych z badaniami nad gospodarką kraju i regionu. Oferta Centrum skierowana jest do instytucji samorządowych i rządowych zainteresowanych badaniami regionalnymi (analizy, diagnozy i prognozy zjawisk zachodzących w województwie, gminie, powiecie) oraz do inwestorów komercyjnych – analizy i badania zjawisk z otoczenia firmy jak i dotyczących samej firmy (analizy i badania prowadzone na zlecenie inwestorów nad poszczególnymi rynkami, biznesplany dla firm i przedsięwzięć, strategie rozwoju, studia wykonalności, badania marki, analizy cenowe, badania chłonności rynku). ZARR oferuje usługi finansowe w ramach Zachodniopomorskiego Funduszu Wspierania Przedsiębiorczości. Fundusz prowadzi działalność pożyczkową na rzecz przedsiębiorców realizujących cele inwestycyjne i obrotowe na terenie województwa zachodniopomorskiego przyczyniające się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw i powstawania nowych oraz utrzymania dotychczasowych miejsc pracy, w dziedzinach zgodnych z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego. (<http://www.zarr.com.pl/>, 09.11.2013.).

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Szczecińskiego. Celem Inkubatora jest tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw. Oferta Inkubatora skierowana jest do osób o dużym potencjale wiedzy, kreatywności i innowacji. AIP US świadczy usługi dla studentów, absolwentów, pracowników uczelni w zakresie: wsparcia założycielskiego, wsparcia infrastrukturalnego działalności gospodarczej oraz wsparcia biznesowego. Osoba zainteresowana prowadzeniem firmy uzyskać może następujące formy pomocy: udostępnianie powierzchni biurowej, możliwość zarejestrowania działalności gospodarczej wraz z adresem siedziby firmy, korzystanie z zaplecza technicznego (dostęp do Internetu, telefonu/faxu, rzutnika multimedialnego, ksero, skanera, komputera, drukarki), korzystanie z sali konferencyjnej znajdującej się na terenie AIP US, usług sekretariatu, doradztwa w zakresie tworzenia własnej firmy oraz doradztwa bieżącego w trakcie trwania okresu inkubacji, informacji na temat pozyskania funduszy na inwestycje (fundusze państwowe, samorządowe, UE, venture capital, anioły biznesu, kredyty komercyjne), promocję w mediach, organizację konferencji, spotkań, targów promujących firmy działających w Inkubatorze, newsletter, pomoc administracyjno - prawną (w tym pomoc w przygotowywaniu dokumentów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą), szkolenia tematyczne oraz doradztwo indywidualne (m. in. z zakresu autoprezentacji, zarządzania, prawa gospodarczego, marketingu, pozyskiwania środków pomocowych), pomoc w nawiązywaniu współpracy gospodarczej, poszukiwaniu partnerów gospodarczych, możliwość skorzystania ze specjalistycznej prasy i opracowań biznesowych dostępnych w Inkubatorze. Beneficjenci Inkubatora mogą również korzystać (na preferencyjnych warunkach) z usług biura rachunkowego współpracującego z AIP US. Po przystąpieniu do Inkubatora firma uzyskuje darmowe, roczne członkostwo w Północnej Izbie Gospodarczej. Na preferencyjnych warunkach oparta jest również współpraca pomiędzy Beneficjentami Inkubatora świadczącymi różnego rodzaju usługi. (<http://inkubator.univ.szczecin.pl/>, 09.11.2013.).

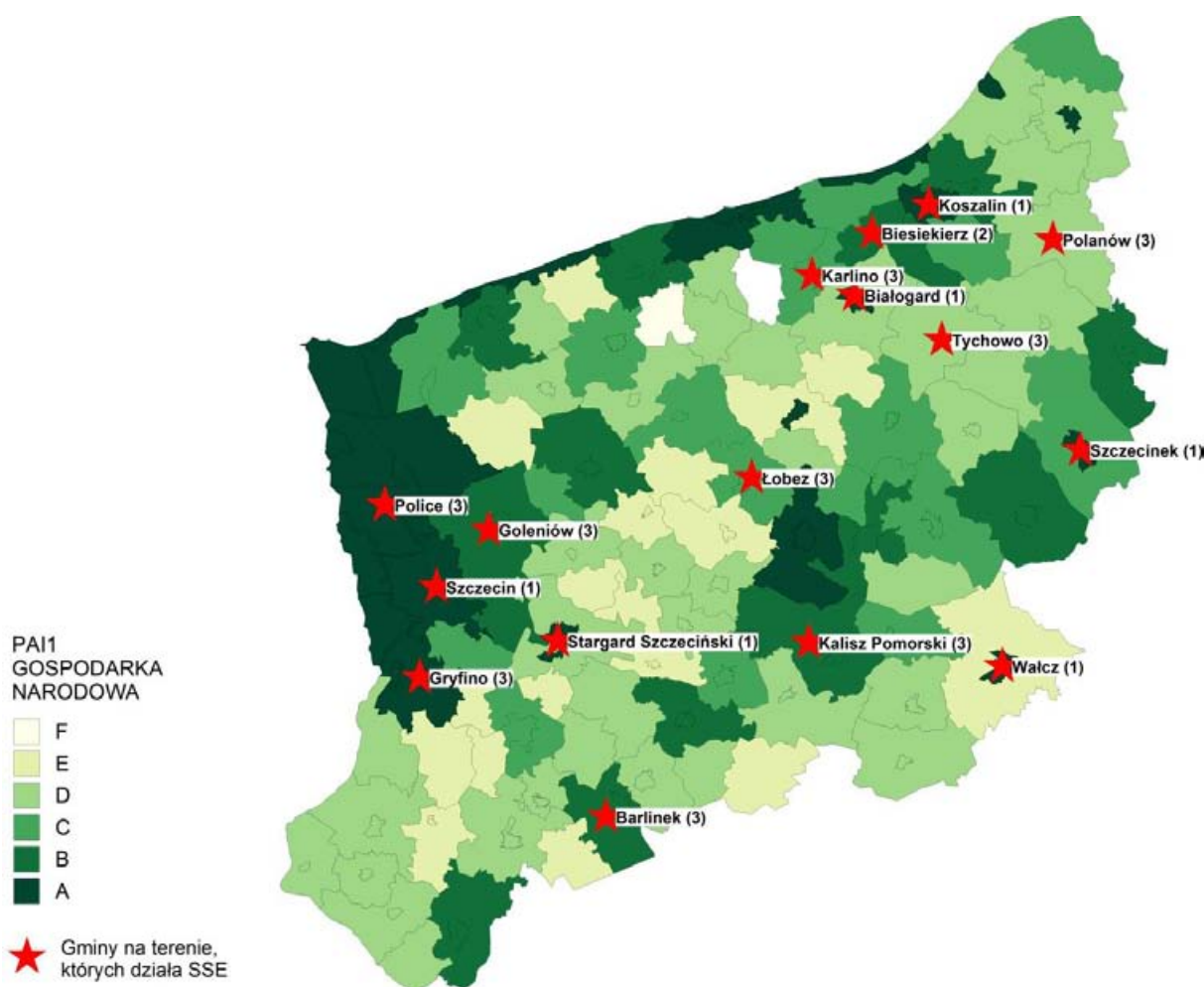
Szczeciński Park Naukowo - Technologiczny POMERANIA Sp. z o.o. Oferta Parku obejmuje program inkubacji adresowany do nowych projektów biznesowych (start-upów) – w skład programu wchodzi pakiet usług konsultingowych (doradztwo w zakresie zarządzania firmą, PR, marketingu, pozyskiwania zewnętrznego finansowania, prawa, funduszy UE), nieograniczony dostęp do sieci ekspertów IT, preferencyjne ceny wynajmu powierzchni biurowej. Nowopowstałe firmy mogą korzystać z bazy kontaktów, wymiany wiedzy i doświadczeń, kontaktu z inwestorem, pomocy w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie, doradztwa prawnego i biznesowego czy obsługi księgowej. Dodatkowo w bieżącej działalności firmy pomaga opiekun, który w razie potrzeby podpowiada dostępne rozwiązania lub kieruje do właściwych ekspertów. Park oferuje usługę wirtualnego biura, umożliwiającą rejestrację firmy, bez ponoszenia kosztów najmu biura. Usługa obejmuje m.in. odbiór korespondencji, powiadomienie e-mailem o przesyłkach oraz odsyłanie ich na wskazany adres, a także możliwość korzystania z sali spotkań biznesowych. Program Ekspansji Technoparku jest dostępny dla wszystkich firm zlokalizowanych na jego terenie i obejmuje dostęp do usług doradczych (wspomagających zarządzanie firmą, pozyskiwanie zewnętrznego finansowania, czy rozwiązywanie kwestii prawnych), usług PR, dzięki którym firmy mogą promować swoje produkty i usługi. (spnt.pl/, 09.11.2013.).

Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Szczecinie. W ofercie RCIiT dla przedsiębiorców znajduje się przeprowadzanie audytu technologicznego, audytu innowacyjności i audytu badawczo-rozwojowego, wydawanie opinii o innowacyjności, pomoc w procesie kupna-sprzedaży technologii (wyszukiwanie dopasowanych technologii, ekspertów oraz know-how, wsparcie procesu negocjacji umów transferu technologii wraz z analizą prawną oraz poszanowaniem praw własności intelektualnej, pomoc w międzynarodowej promocji sprzedawanych technologii); opracowanie analizy rynków krajowych i zagranicznych (pod kątem handlowym i technologicznym) oraz współpraca biznesowo-technologiczna (poszukiwanie zagranicznych partnerów handlowych, pomoc w zorganizowaniu i realizacji misji gospodarczych, pomoc w negocjacjach handlowych - doradztwo prawne i językowe, promocja oferty przedsiębiorstwa za granicą). Przyszłym przedsiębiorcom Centrum oferuje pomoc w ocenie pomysłu na nowe przedsięwzięcie gospodarcze oraz w sporządzeniu biznesplanu, spotkanie z inwestorem (wraz ze wsparciem merytoryczne w przygotowaniu do spotkania), a także promocję firmy. Oferta RCIiT dla naukowców obejmuje identyfikację odpowiedniego programu badawczego lub stypendialnego oraz audyt potencjału uczestnictwa w projektach i komercjalizacji. W ramach Centrum działa Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości oferujący wsparcie podczas zakładania własnej firmy, załatwiania spraw urzędowych, pisanie biznesplanu, pozyskiwania klienta, pozyskiwania środków finansowych oraz rozmów z potencjalnym inwestorem. Centrum działa w ramach sieci Enterprise Europe Network (EEN) oferującej możliwość skorzystania z bazy technologii zawierającej oferty oraz z zapotrzebowania ze wszystkich branż przemysłu. Oferta obejmuje ponadto usługi doradcze z zakresu szeroko rozumianej tematyki Unii Europejskiej (m.in. dostępnych źródeł finansowania, zasad aplikowania o środki unijne, przepisów i regulacji unijnych, programów badawczych). Centrum realizuje projekt staży dla pracowników przedsiębiorstw w Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie (ZUT) oraz dla naukowców ZUT w firmach. (www.innowacje.zut.edu.pl/, 09.11.2013.).

Specjalne strefy ekonomiczne w województwie zachodniopomorskim - efekty funkcjonowania

Na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonują 4 specjalne strefy ekonomiczne: Pomorska, Słupska, Kostrzyńsko-Słubicka i Mielecka. Do końca 2012 r. strefy swoim zasięgiem obejmowały nieruchomości położone na terenie 6 miast i 10 gmin - zob. rys. 5.

Rys. 5. Rozmieszczenie specjalnych stref ekonomicznych na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Pierwsze tereny strefowe powołano w 2002 r. Przedsiębiorstwa strefowe działające w regionie poniosły do końca 2012 r. nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 2,9 mld zł, co stanowi 3% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły 4,8 tys. nowych miejsc pracy w regionie, co stanowi 3% wszystkich nowych miejsc pracy utworzonych w strefach (tab. 4).

Tab. 4. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na koniec 2012 r.

Nazwa SSE i podstrefy	Powiat, gmina	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w przychodach lub zatrudnieniu)	Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2012 r. w mln zł	Liczba miejsc pracy na koniec 2012 r.
Kostrzyńsko-Słubicka SSE/ Podstrefa Białogard	Powiat białogardzki, gmina Białogard (1)	brak inwestorów		
Kostrzyńsko-Słubicka, Słupska SSE/ Podstrefa Karlino	Powiat białogardzki, gmina Karlino (3)	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	403,47	167
Słupska SSE/ Podstrefa Tychowo	Powiat białogardzki, gmina Tychowo (3)	brak inwestorów		
Słupska SSE/ Podstrefa Kalisz Pomorski	Powiat drawski, gmina Kalisz Pomorski (3)	brak inwestorów		
Słupska SSE/ Podstrefa Laski Koszalińskie	Powiat koszaliński, gmina Biesiekierz (2)	brak inwestorów		
Słupska SSE/ Podstrefa Polanów	Powiat koszaliński, gmina Polanów (3)	brak inwestorów		
Słupska SSE/ Podstrefa Szczecinek	Powiat szczecinecki, gmina Szczecinek (1)	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	388,11	110
Słupska SSE/ Podstrefa Podstrefa Wałcz	Powiat wałecki, gmina Wałcz (1)	chemikalia i wyroby chemiczne, metale, wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	139,71	222
Słupska SSE/ Podstrefa Koszalin	Powiat m.Koszalin, gmina Koszalin (1)	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, magazynowanie i usługi wspomagające transport,	236,55	1 199
Kostrzyńsko-Słubicka SSE/ Podstrefa Barlinek	Powiat myśliborski, gmina Barlinek (3)	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do	426,67	1 297

		wypłatania		
Pomorska SSE/ Podstrefa Stargard Szczeciński	Powiat stargardzki *, gmina Stargard Szczeciński (1)	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	1 106,56	994
Kostrzyńsko-Słubicka SSE/ Podstrefa Łobez	Powiat łobeski *, gmina Łobez (3)	brak inwestorów		
Mielecka SSE/ Podstrefa Szczecin	Powiat m.Szczecin, gmina Szczecin (1)	wyroby tekstylne, urządzenia elektryczne i nonelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego,	11,63	29
Kostrzyńsko-Słubicka SSE/ Podstrefa Goleniów	Powiat goleniowski *, gmina Goleniów (3)	chemikalia i wyroby chemiczne	175,81	747
Kostrzyńsko-Słubicka SSE/ Podstrefa Gryfino	Powiat gryfiński, gmina Gryfino (3)	brak inwestorów		
Kostrzyńsko-Słubicka SSE/ Podstrefa Police	Powiat policki, gmina Police (3)	brak inwestorów		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Największe wartościowo inwestycje napłynęły do Stargardu Szczecińskiego (BRIDGESTONE Stargard sp. z o.o., CARGOTEC Poland sp. z o.o.) oraz Barlinka (BARLINEK INWESTYCJE SP. Z O.O.)

Zgodnie z planami rozwoju poszczególnych stref ekonomicznych na terenie województwa zachodniopomorskiego zakłada się pozyskiwanie inwestorów:

- będących w stanie zagospodarować istniejące tereny postoczniove wraz z potencjałem kadrowym istniejącym w aglomeracji szczecińskiej, z branży metalowej i elektrotechnicznej - w przypadku Kostrzyńsko-Słubickiej SSE,
- z branży metalowej, maszynowej i elektrotechnicznej, mogących zagospodarować tereny inwestycyjne oraz duży potencjał kadrowy aglomeracji szczecińskiej - w przypadku Mieleckiej SSE,
- z branży metalowej, maszynowej i elektronicznej - w przypadku Pomorskiej SSE,
- reprezentujących branże: metalową, maszynową, elektrotechniczną oraz usługi magazynowo-logistyczne - w przypadku Słupskiej SSE.

Gmina na 5

Studenckie Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Analiz Regionalnych, działające przy Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej już po raz kolejny opublikowało wyniki raportu z badania jakości obsługi potencjalnych inwestorów przez urzędy gmin. Przedmiotem badań jakościowych nad atrakcyjnością inwestycyjną jest ocena stron internetowych oraz ocena kontaktu elektronicznego w wersji polsko - i anglojęzycznej z urzędami gmin. Efektem badania jest ranking Gmina na 5!, który nagradza tym tytułem jednostki samorządu terytorialnego wyróżniające się wysokim poziomem obsługi z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji. Badania prowadzone są metodą tajemniczego klienta (ang. *mystery client*). W tegorocznej edycji na potrzeby rankingu ocenie poddano wszystkie gminy klasy A wg rankingu PAI 2010.

W efekcie przeprowadzonej oceny tytułem "Gminy na 5!" wyróżniono 90 gmin, z czego 4 z terenu województwa zachodniopomorskiego (tab. 5).

Tabela 5. Gminy województwa zachodniopomorskiego nagrodzone tytułem Gminy na 5!

Lokata w rankingu	Gmina	Ocena witryn internetowych	Ocena korespondencji w języku polskim	Ocena korespondencji w języku angielskim	Suma
9	Świnoujście (1)	14,5	7,0	7,0	28,5
23	Karlino (3)	8,0	11,0	7,0	26,0
41	Gryfino (3)	13,0	11,0	0,0	24,0
57	Police (3)	12,5	9,0	0,0	21,5

Źródło: Opracowanie własne.

Tym, co wyróżnia strony internetowe wszystkich omawianych gmin jest szczegółowa informacja na temat warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy. Równie wyczerpujące były odpowiedzi na korespondencję w języku polskim. Świnoujście i Karlino, jako jedyne wyróżnione gminy z województwa odpowiedziały w krótkim czasie na maile w języku angielskim.

5. Mocne i słabe strony województwa

Województwo zachodniopomorskie jest regionem o silnie zarysowanej specyfice, mającej wpływ na jego mocne i słabe strony. Jeśli dokonamy ich podziału w zależności od głównych uwarunkowań i czynników lokalizacji inwestycji, ujętych w mikroklimatach tworzących oceny potencjalnej i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, to można je pogrupować w mocne strony (mikroklimaty o ocenach A, B lub C) oraz słabe strony (mikroklimaty o ocenach D, E lub F) - patrz tabela 6.

Tabela 6. Mocne i słabe strony województwa zachodniopomorskiego

Mocne strony województwa wg mikroklimatów IP SGH	Słabe strony województwa wg mikroklimatów IP SGH
Gospodarka narodowa	
Mikroklimat zasoby pracy klasa C Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa B Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa C Mikroklimat administracja klasa B Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa B Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat społeczny klasa D Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat innowacyjność klasa F Rentowność majątku trwałego klasa F Rentowność przedsiębiorstw klasa E Nakłady inwestycyjne klasa D
Przemysł kapitałochłonny	
Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa A Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa B Mikroklimat administracja klasa C Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat społeczny klasa D Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat innowacyjność klasa F Rentowność majątku trwałego klasa F Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa E Nakłady inwestycyjne klasa E
Przemysł pracochłonny	
Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa A Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa C Mikroklimat administracja klasa C Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat społeczny klasa D Mikroklimat rynkowy klasa D Rentowność majątku trwałego klasa F Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa E Nakłady inwestycyjne klasa E
Handel	
Mikroklimat zasoby pracy klasa C Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa B Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa C Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa C Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat społeczny klasa E Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa D Rentowność majątku trwałego klasa E Nakłady inwestycyjne klasa E
Turystyka	
Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa A Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa A Mikroklimat rynkowy klasa A Mikroklimat administracja klasa A Samofinansowanie jst klasa C Nakłady inwestycyjne klasa B	Mikroklimat zasoby pracy klasa D Mikroklimat społeczny klasa D Rentowność majątku trwałego klasa F Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa E
Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	
Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa A Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa C Mikroklimat administracja klasa C Rentowność majątku trwałego klasa B	Mikroklimat zasoby pracy klasa D Mikroklimat społeczny klasa D Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat innowacyjność klasa F

Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa B Samofinansowanie jst klasa C	Nakłady inwestycyjne klasa F
---	------------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań Instytutu Przedsiębiorstwa SGH.

Podsumowanie

Lokomotywami rozwoju województwa zachodniopomorskiego są miasta na prawach powiatu: Szczecin, Koszalin i Świnoujście oraz powiaty takie jak: kołobrzeski, policki, goleniowski, kamieński, drawski, szczecinecki, gryficki i koszaliński, jak również powstałe w tym regionie specjalne strefy ekonomiczne.

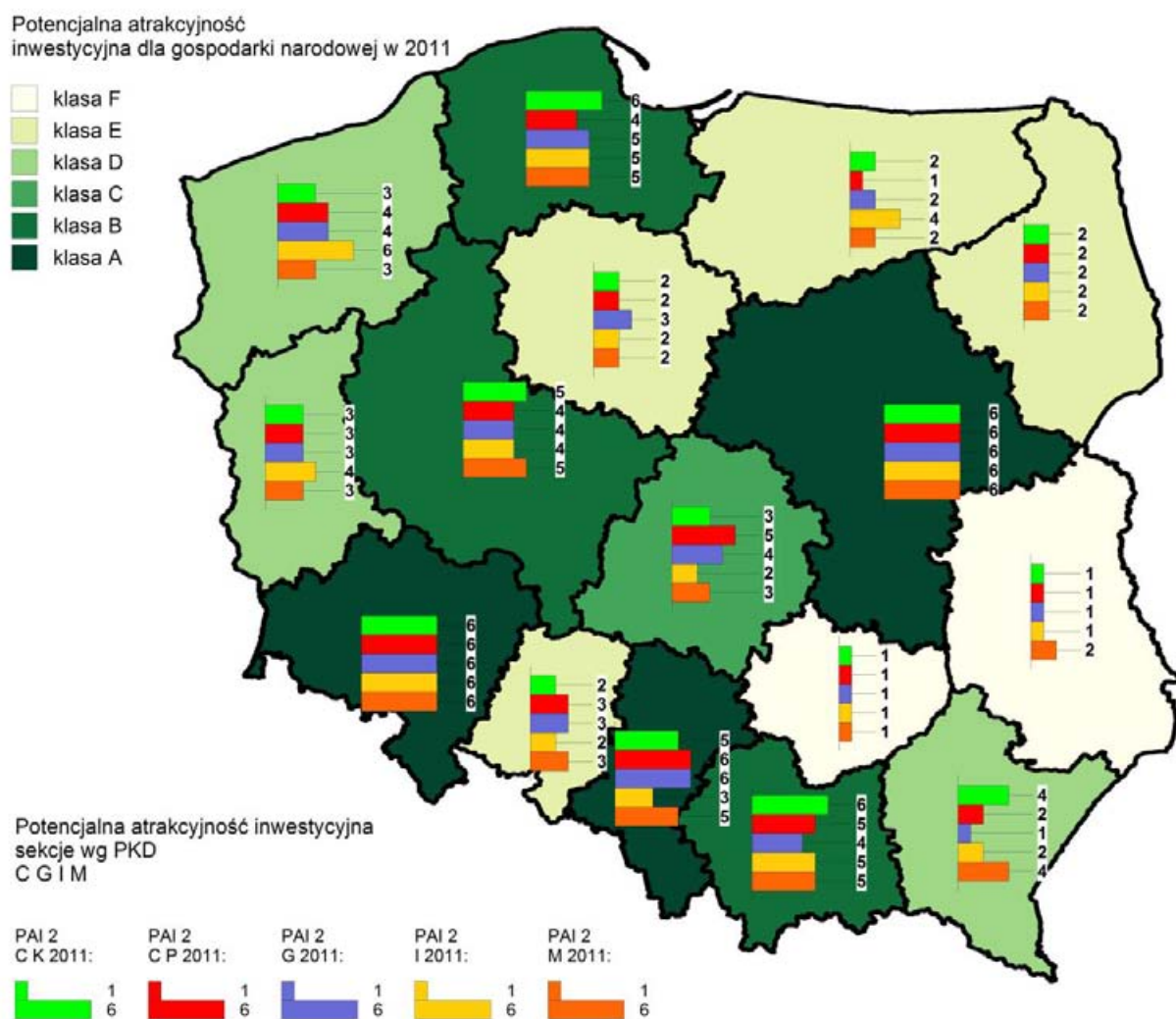
W związku z konkurencyjnością średnich i dużych przedsiębiorstw województwo jest predestynowane do tworzenia klastrów międzyregionalnych, zwłaszcza w takich sektorach, jak: produkcja urządzeń elektrycznych, produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana, przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków, produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, hotele i podobne obiekty zakwaterowania.

Może także rozwijać inteligentne specjalizacje na bazie konkurencyjnych dużych i średnich przedsiębiorstw w sektorach średnio-wysokiej techniki: produkcja urządzeń elektrycznych, produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowanych. Województwo cechuje także konkurencyjność średnich i dużych przedsiębiorstw z sektora usług wysokiej techniki: działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki i działalność powiązana, a także usług rynkowych opartych na wiedzy, takich jak: działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne, działalność detektywistyczna i ochroniarska.

Może także rozwijać inteligentne specjalizacje na bazie konkurencyjnych dużych i średnich przedsiębiorstw w sektorze średnio-wysokiej techniki: produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych, a także w sektorze niskiej techniki: produkcja wyrobów tekstylnych. Województwo cechuje także konkurencyjność średnich i dużych przedsiębiorstw z sektora usług wysokiej techniki: działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki i działalność powiązana usług rynkowych opartych na wiedzy, takich jak: reklama, badanie rynku i opinii publicznej, a także z tzw. innych usług opartych na wiedzy: edukacja.

ANEKS

Rysunek 1. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze

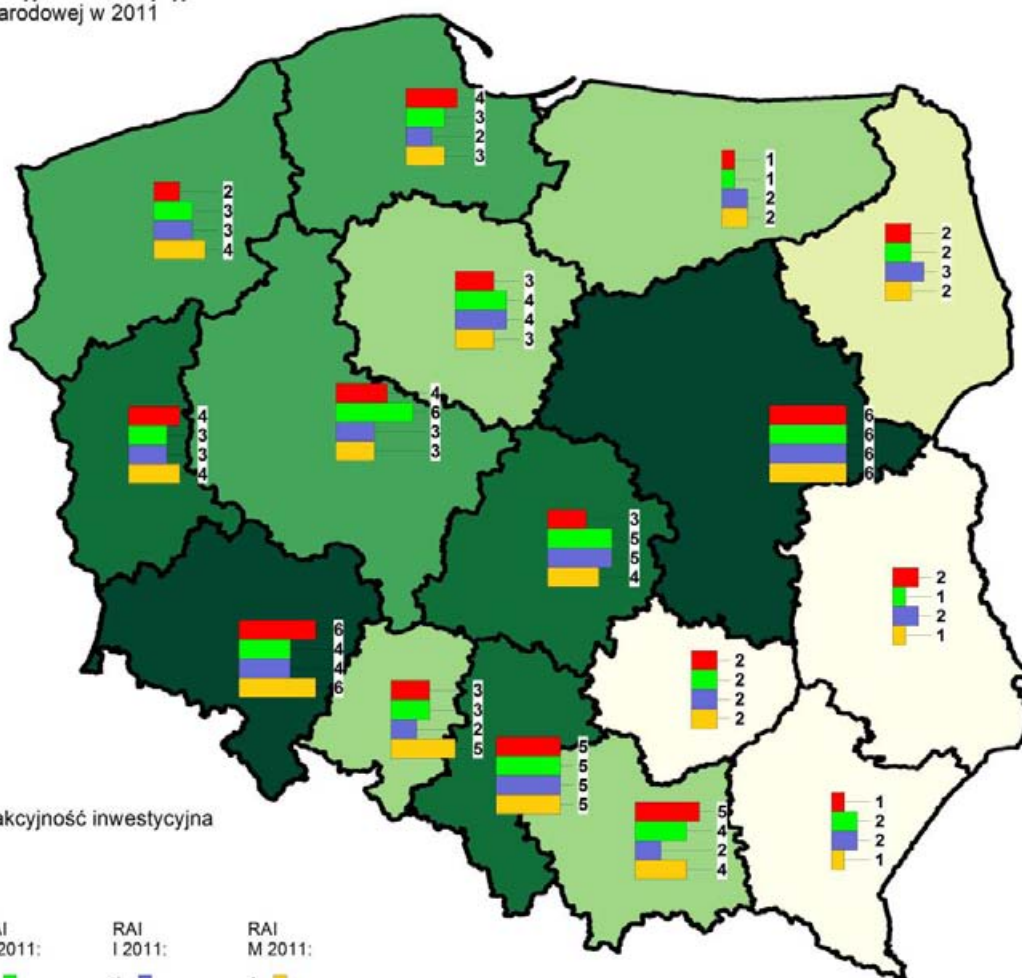

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze

Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna
dla gospodarki narodowej w 2011

- klasa F
- klasa E
- klasa D
- klasa C
- klasa B
- klasa A

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 1. Zbiorne zestawienie wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej dla województw

Województwo	DOLNOŚLĄSKIE	KUJAWSKO-POMORSKIE	LUBELSKIE	LUBUSKIE	ŁÓDZKIE	MAŁOPOLSKIE	MAZOWIECKIE	OPOLSKIE	PODKARPACKIE	PODLASKIE	POMORSKIE	ŚLĄSKIE	ŚWIĘTOKRZYSKIE	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	WIELKOPOLSKIE	ZACHODNIOPOMORSKIE
PAI1 GN	A	D	F	D	D	C	A	E	D	E	B	A	F	D	B	B
PAI2 GN	A	E	F	D	C	B	A	E	D	E	B	A	F	E	B	D
RAI GN	A	D	F	B	B	D	A	D	F	E	C	B	F	D	C	C
PAI1 C	A	D	F	D	C	C	A	D	E	F	B	A	F	E	B	B
PAI2 C KAPITAŁ	A	E	F	D	D	A	A	E	C	E	A	B	F	E	B	D
PAI2 C PRACA	A	E	F	D	B	B	A	D	E	E	C	A	F	F	C	C
RAI C	A	D	E	C	D	B	A	D	F	E	C	B	E	F	C	E
PAI1 G	A	F	F	B	E	B	A	D	D	F	A	C	F	C	C	B
PAI2 G	A	D	F	D	C	C	A	D	F	E	B	A	F	E	C	C
RAI G	C	C	F	D	B	C	A	D	E	E	D	B	E	F	A	D
PAI1 I	B	E	F	C	E	B	A	E	E	E	A	C	F	C	C	A
PAI2 I	A	E	F	C	E	B	A	E	E	E	B	D	F	C	C	A
RAI I	C	C	E	D	B	E	A	E	E	D	E	B	E	E	D	D
PAI1 M	A	E	F	D	D	C	A	D	D	E	B	A	F	D	B	B
PAI2 M	A	E	E	D	D	B	A	D	C	E	B	B	F	E	B	D
RAI M	A	D	F	C	C	C	A	B	F	E	D	B	E	E	D	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

Tabela 2. Ocena atrakcyjności na podstawie unijnego wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI_UE w roku 2011

	Mikroklimat Kapitał Ludzki	Mikroklimat Rynkowy	Mikroklimat Innowacyjność	Wskaźnik syntetyczny
Dolnośląskie	B	D	D	D
Kujawsko-Pomorskie	B	E	F	E
Lubelskie	B	F	E	F
Lubuskie	A	F	E	E
Łódzkie	A	E	E	E
Małopolskie	C	E	E	E
Mazowieckie	A	C	B	B
Opolskie	C	F	E	F
Podkarpackie	C	F	E	F
Podlaskie	B	F	E	F
Pomorskie	B	D	D	D
Śląskie	B	D	E	D

Świętokrzyskie	A	F	F	F
Warmińsko-Mazurskie	B	F	E	F
Wielkopolskie	A	E	E	E
Zachodniopomorskie	C	E	E	E

Źródło: opracowanie własne na podstawie obliczeń H. Godlewskiej-Majkowskiej i M. Czerneckiego, wykonanych w ramach realizacji badania statutowego: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów a lokalizacja przedsiębiorstwa w gospodarce globalnej* (zespół: dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska prof. SGH – kierownik badania, dr P. Bartoszczuk, dr P. Zarębski, mgr M. Typa, mgr M. Czernecki).

Tabela 3. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa zachodniopomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN_klasy	PAI1_C_klasy	PAI1_G_klasy	PAI1_I_klasy	PAI1_M_klasy
Powiat policki	0,342	A	A	A	A	A
Szczecin	0,318	A	A	A	A	A
Koszalin	0,316	A	A	A	A	A
Świnoujście	0,311	A	A	A	A	B
Powiat kołobrzeski	0,294	A	A	A	A	B
Powiat goleniowski	0,256	C	C	C	C	C
Powiat kamieński	0,255	C	C	C	A	C
Powiat drawski	0,254	C	C	C	C	D
Powiat szczecinecki	0,251	C	C	C	B	C
Powiat gryficki	0,240	C	C	C	A	D
Powiat koszaliński	0,240	C	C	B	A	D

Źródło: jak do tab. 1.

Tabela 4. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa zachodniopomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN_klasy	PAI1_C_klasy	PAI1_G_klasy	PAI1_I_klasy	PAI1_M_klasy
Rewal (2)	0,270	A	A	A	A	A
Kołobrzeg (1)	0,268	A	A	A	A	A
Police (3)	0,265	A	A	A	A	A
Dobra (Szczecińska) (2)	0,262	A	A	A	A	A
Szczecin (1)	0,256	A	A	A	A	A
Szczecinek (1)	0,250	A	A	A	A	A
Darłowo (1)	0,249	A	A	A	A	A
Koszalin (1)	0,248	A	A	A	A	A
Kołobrzeg (2)	0,248	A	A	A	A	A
Stargard Szczeciński (1)	0,244	A	A	A	C	A
Świdwin (1)	0,243	A	A	A	B	A
Świnoujście (1)	0,242	A	A	A	A	A
Wałcz (1)	0,234	A	A	A	B	A
Ustronie Morskie (2)	0,232	A	A	A	A	B
Sławno (1)	0,232	A	A	A	D	A
Stepnica (2)	0,231	A	A	A	B	B
Białogard (1)	0,230	A	A	A	C	A
Mielno (2)	0,230	A	A	A	A	B
Międzyzdroje (3)	0,229	A	A	A	A	B
Gryfino (3)	0,225	A	A	B	C	A
Kołbaskowo (2)	0,225	A	A	A	A	A
Dziwnów (3)	0,225	A	A	A	A	B
Nowe Warpno (3)	0,220	A	A	A	A	C
Drawsko Pomorskie (3)	0,218	A	B	A	A	B
Goleniów (3)	0,214	B	B	B	B	A
Biesiekierz (2)	0,212	B	B	B	A	B
Złocieniec (3)	0,210	B	B	B	C	B
Kobylanka (2)	0,210	B	B	B	A	B
Barlinek (3)	0,207	B	B	B	C	B
Trzebiatów (3)	0,206	B	B	B	A	B
Dębno (3)	0,204	B	B	C	D	B
Biały Bór (3)	0,204	B	B	D	A	B
Kamień Pomorski (3)	0,203	B	B	C	D	B
Kalisz Pomorski (3)	0,202	B	B	B	A	C
Choszczno (3)	0,200	B	C	C	D	A
Świeszyno (2)	0,200	B	B	C	C	B
Sianów (3)	0,199	B	B	B	B	C
Nowogard (3)	0,199	B	C	C	C	B
Borne Sulinowo (3)	0,198	B	B	B	A	C
Gryfice (3)	0,197	C	C	C	D	B
Ostrowice (2)	0,197	C	B	C	A	D
Karlino (3)	0,197	C	C	B	C	C
Czaplinek (3)	0,194	C	C	C	C	C

Pyrzyce (3)	0,193	C	C	C	F	B
Stare Czarnowo (2)	0,192	C	C	C	B	C
Manowo (2)	0,192	C	C	C	A	C
Gościno (3)	0,189	C	C	C	D	C
Mirosławiec (3)	0,186	C	C	C	C	C
Osina (2)	0,185	C	C	C	A	C
Będzino (2)	0,184	C	C	C	A	C
Dygowo (2)	0,183	C	C	D	D	C
Szczecinek (2)	0,183	C	C	C	C	D
Resko (3)	0,182	C	C	D	D	C
Łobez (3)	0,182	C	C	C	C	C
Wolin (3)	0,181	C	C	C	A	C
Postomino (2)	0,180	C	D	C	A	D
Połczyn-Zdrój (3)	0,179	C	D	D	B	C
Recz (3)	0,179	C	D	D	D	C

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2013).